

Statskuldsräntor

26

Förslag till statsbudget för 2009

Statsskuldsräntor

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	7
2	Utgiftsområde 26 Statsskuldsräntor m.m.....	9
3	Räntor på statsskulden	11
3.1	1:1 Räntor på statsskulden	11
3.2	Statsskuldsräntor.....	11
3.3	Faktorer som påverkar ränteutgifterna.....	12
3.3.1	Statsskulden och statsbudgetens saldo	13
3.3.2	Ränte- och valutakursutveckling.....	14
3.3.3	Upplåning.....	14
3.4	Känslighetsanalys	16
3.5	Regeringens överväganden	16
4	Oförutsedda utgifter	17
4.1	1:2 Oförutsedda utgifter.....	17
4.2	Omfattning.....	17
4.3	Regeringens överväganden	17
5	Riksgäldskontorets provisionskostnader i samband med upplåning och skuldförvaltning.....	19
5.1	1:3 Riksgäldskontorets provisionskostnader i samband med upplåning och skuldförvaltning	19
5.2	Omfattning.....	19
5.3	Regeringens överväganden	20
6	Övergångseffekter av kostnadsmässig avräkning.....	21
6.1	1:4 Övergångseffekter av kostnadsmässig avräkning	21
6.2	Omfattning.....	21

Tabellförteckning

Anslagsbelopp	7
2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 26	9
2.2 Härledning av ramnivån 2009–2011 Utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m.	10
2.3 Ramnivå 2009 realkonomiskt fördelad. Utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m.	10
3.1 Anslagsutveckling.....	11
3.2 Utgiftsmässiga statsskuldräntor	12
3.3 Kostnadsmässiga statsskuldräntor.....	12
3.4 Ränteförutsättningar (årsgenomsnitt)	14
3.5 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för anslaget 1:1 Räntor på statsskulden	16
4.1 Anslagsutveckling.....	17
5.1 Anslagsutveckling.....	19
5.2 Utveckling av provisionskostnader 2004-2008	19
5.3 Härledning av anslagsnivån 2009–2011 för anslaget 1:3 Riksgäldskontorets provisionskostnader i samband med upplåning och skuldförvaltning	20
6.1 Anslagsutveckling.....	21

Diagramförteckning

3.1 Statsskuldräntor (utgiftsmässiga) 2000–2011	12
3.2 Statsskuld i miljarder kronor och som andel av BNP 2000–2011	13
3.3 Statsbudgetens saldo 2000–2011	13
3.4 Ränteförutsättningar (årsgenomsnitt)	14
3.5 Statsskuldens (inkl. skuldskötselinstrument) fördelning på instrument	14
3.6 Finansiering av valutaskulden per valuta	15
3.7 Valutaskuldens fördelning per valuta efter derivattransaktioner	15

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

1. bemyndigar regeringen att under 2009 besluta att ramanslaget 1:1 *Räntor på statsskulden* får överskridas om det är nödvändigt för att fullgöra statens betalningsåtaganden (avsnitt 3.2),
2. bemyndigar regeringen att under 2009 besluta att ramanslaget 1:3 *Riksgäldskontorets provisionskostnader i samband med upplåning och skuldförvaltning* får överskridas om det är nödvändigt för att fullgöra statens betalningsåtaganden (avsnitt 5.2),
3. bemyndigar regeringen att under 2009 besluta att ramanslaget 1:4 *Övergångseffekter av kostnadsmässig avräkning* får överskridas om det är nödvändigt för att genomföra övergången till kostnadsmässig avräkning av myndigheternas förvaltningsutgifter (avsnitt 6.2).
4. för 2009 anvisar anslagen under utgiftsområde 26 *Statsskuldsräntor m.m.* enligt följande uppställning:

Anslagsbelopp

Tusental kronor

Anslag	Anslagstyp	
1:1 Räntor på statsskulden	Ramanslag	33 700 000
1:2 Oförutsedda utgifter	Ramanslag	10 000
1:3 Riksgäldskontorets provisionskostnader i samband med upplåning och skuldförvaltning	Ramanslag	160 000
1:4 Övergångseffekter av kostnadsmässig avräkning	Ramanslag	1 000
Summa		33 871 000

2 Utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m.

Utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m. omfattar räntor på statsskulden, oförutsedda utgifter, Riksgäldskontorets provisionskostnader i samband med upplåning och skuldförvaltning samt övergångseffekter av kostnadsmässig avräkning. Utgiftsområdet ingår inte i utgifterna under utgiftstaket för staten.

Målet för statsskuld förvaltningen är att skulden ska förvaltas så att kostnaden för skulden långsiktigt minimeras samtidigt som risken i förvaltningen beaktas. Förvaltningen ska ske inom ramen för de krav penningpolitiken ställer.

Ramförändringarna för utgiftsområdet förklaras främst av utvecklingen på anslaget 1:1 *Räntor på statsskulden*. Ränteutgifterna förväntas bli lägre 2008 jämfört med 2007, vilket delvis beror på valutavinster.

Ränteutgifternas storlek påverkas av såväl ränte- och valutaantaganden som statsbudgetens saldo. Under perioden 2009–2011 förväntas det generella ränteläget stiga marginellt. Prognosen

för statsskuldens utveckling under samma period indikerar att skulden kommer att minska. En orsak till detta är de planerade försäljningarna av statliga aktieinnehav. Inkomsterna från försäljningarna leder till ett förbättrat budgetsaldo vilket innebär en amortering av statsskulden.

Trots att prognosen pekar på något högre räntenivåer framöver förväntas de kassamässiga statsskuld räntorna sammantaget bli lägre under de kommande åren jämfört med 2008.

Upplåningsstrategi och valet av upplåningsteknik gör att ränteutgifterna kan uppvisa stora svängningar mellan åren även om skuldutvecklingen och valutakursen är stabil. Statsbudgeten avräknas med de kassamässiga ränteutgifterna. I de kassamässiga ränteutgifterna exkluderas valuta- och kursdifferenser. För att studera den underliggande utvecklingen av ränteutgifterna bör den kostnadsmässiga redovisningen användas.

Tabell 2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 26

Miljoner kronor

	Utfall 2007	Budget 2008 ¹	Prognos 2008	Förslag 2009	Beräknat 2010	Beräknat 2011
<i>Anslag inom utgiftsområde 26</i>						
1:1 Räntor på statsskulden	47 161	47 000	42 700	33 700	33 900	31 900
1:2 Oförutsedda utgifter	8	10	10	10	10	10
1:3 Riksgäldskontorets provisionskostnader i samband med upplåning och skuldförvaltning	86	160	93	160	160	160
1:4 Övergångseffekter av kostnadsmässig avräkning		0	0	1	0	0
Totalt för utgiftsområde 26	47 255	47 170	42 803	33 871	34 070	32 070

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet.2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

**Tabell 2.2 Härledning av ramnivån 2009–2011
Utgiftsområde 26 Statsskuldsräntor m.m.**

Miljoner kronor

	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	40 757	40 757	40 757
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Övriga makroekonomiska förutsättningar ²	-1 600	2 100	3 100
Volym ³	-6 700	-10 100	-12 300
Överföring till/från andra utgifts- områden			
Övrigt ⁴	1 413	1 313	513
Ny ramnivå	33 871	34 070	32 070

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Makroekonomiska förutsättningar som påverkar utgifterna är förändrade ränter-
nivåer och valutakurser.³ Volymkomponenten utgörs av effekten av statsskuldens storlek.⁴ Övriga faktorer som påverkar anslagsnivån är främst räntan på Riksgälds-
kontorets in- och utlåning.**Tabell 2.3 Ramnivå 2009 realekonomiskt fördelad.
Utgiftsområde 26 Statsskuldsräntor m.m.**

Miljoner kronor

	2009
Transfereringar ¹	10
Ränteutgifter ²	33 861
Summa ramnivå	33 871

Anm.: Den realekonomiska fördelningen baseras på utfallet 2007 samt på kända
förändringar av anslagens användning.¹ Med transfereringar avses inkomstöverföringar dvs. utbetalningar av bidrag
från staten till exempelvis hushåll, företag eller kommuner utan att staten
erhåller någon direkt motprestation.² Med ränteutgifter avses räntor på statsskulden.

3 Räntor på statsskulden

3.1 1:1 Räntor på statsskulden

Tabell 3.1 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2007	Utfall	47 160 637	Anslags- sparande	-4 300 000
2008	Anslag	47 000 000 ¹	Utgifts- prognos	42 700 000
2009	Förslag	33 700 000		
2010	Beräknat	33 900 000		
2011	Beräknat	31 900 000		

¹ Inklusivt tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet.2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Från anslaget finansieras utgifter för räntor på statsskulden. Anslaget avräknas utgiftsmässigt och påverkas främst av statsskuldens storlek, ränte- och valutakurser samt Riksgäldskontorets upplånings- och skuldförvaltningsteknik. Riksgäldskontoret har rätt att vid behov överskrida anslaget.

Utfallet på anslaget 2007 blev cirka 4 miljarder kronor högre än anvisade medel i den ursprungliga statsbudgeten. Det beror framför allt på att valutaförlusterna blev högre än beräknat, vilket beror på att valutakursrörelserna blev andra än de som antagits.

För 2008 beräknas utfallet bli 2 miljarder kronor högre än anvisade medel. Det förklaras av att valutakursförlusterna blir större än beräknat, liksom kursförluster vid återköp. Det motverkas av större överkurser vid emission som minskar ränteutgifterna. Övriga räntebetalningar har utvecklats i stort som beräknat. Dessutom utnyttjades anslagskrediten maximalt vid utgången av 2007, vilket medför att regeringen föreslår en tilläggsbudget i samband med denna proposition.

3.2 Statsskuldräntor

Utgiftsmässiga och kostnadsmässiga statsskuld-räntor

Den budgetpåverkande redovisningen av statsskuldräntorna är utgiftsmässig och i princip baserad på hur mycket som betalas varje år dvs. kassamässig. Ränteutgifterna blir därmed starkt beroende av vilka upplåningstekniker som tillämpas och kan uppvisa stora svängningar mellan åren som inte direkt kan hänföras till den underliggande skuld-, ränte- och valutakursutvecklingen under motsvarande period. De utgiftsmässiga statsskuldräntorna för perioden 2007–2011 redovisas i tabell 3.2.

Ett sätt att analysera kostnaderna för statsskulden är att studera hur mycket räntekostnader som genereras under en viss period. I tabell 3.3 redovisas därför de kostnadsmässiga statsskuldräntorna för perioden 2007–2011. Kostnadsmässig redovisning innebär att räntorna periodiseras över lånets löptid, vilket innebär att den ränta som genererats under perioden men som inte betalats, beaktas. I den utgiftsmässiga redovisningen beaktas endast ränteutbetalningar i samband med att en kupong eller en obligation förfaller.

Förutom löpande ränteutgifter samt över- och underkurser från emissionerna, utgörs de totala ränteutbetalningarna även av utgifter i form av realiserade kursdifferenser vid förtidsinlösen av lån samt realiserade valutakursdifferenser (se tabell 3.2). De periodiserade räntorna, som visas i tabell 3.3, används vid beräkningen av statens finansiella sparande. För dessa beräkningar ska inte värdeförändringar räknas med. Följaktligen tas inte heller orealiserade omvärderingar av statsskulden med avseende på ändringar i mark-

nadsräntor och växelkurser upp som kostnader för statsskulden.

Tabell 3.2 Utgiftsmässiga statsskuld räntor

Miljarder kronor

	2007	2008	2009	2010	2011
Räntor på lån i svenska kronor	38,6	38,2	34,0	31,6	30,4
Räntor på lån i utländsk valuta	10,9	10,5	8,0	7,0	6,0
Över-/underkurser vid emission ¹	-3,5	-5,0	-3,0	-2,0	0,0
Summa räntor	46,0	43,7	39,0	36,6	36,4
Räntor på in- och utlåning ²	-5,4	-5,5	-4,1	-4,2	-5,0
Valutaförluster/-vinster ³	2,5	1,0	-4,2	-0,5	0,5
Kursförluster/-vinster ⁴	4,2	3,5	3,0	2,0	0,0
Övrigt	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Summa ränteutgifter	47,2	42,7	33,7	33,9	31,9

¹ Om Riksgäldskontoret (RGK) emitterat en obligation med en kupongränta som är högre än marknadsräntan uppstår en överkurs, vilket innebär att RGK får den diskonterade mellanskillnaden mellan marknadsräntan och kupongräntan av köparen. Underkurser uppstår vid motsatt förhållande.

² Posten utgörs av nettoräntebetalningar till myndigheters m.fl. behållningar och skulder hos RGK. Dessa behållningar är inte en del av statsskulden, men belastar trots det anslaget. Posten ingår inte längre i redovisningen av de kostnads-mässiga räntorna då den inte påverkar det finansiella sparandet. RGK:s inlåning från myndigheter m.fl. ingår inte i statsskuldskonceptet. RGK:s nettoutlåning till myndigheter m.fl. påverkar istället statsskulden genom lånebehovet. Myndigheternas nettoräntekostnader avräknas deras eventuella anslag. Posten in- och utlåning förhindrar att myndigheternas nettoräntekostnader dubbelräknas på statsbudgeten. Om kostnaderna för statsskulden ska analyseras bör dessa nettokostnader inte ingå.

³ Vid lösen eller omsättning av lån i utländsk valuta realiserar valutakursförluster eller valutakursvinster beroende på hur valutakursen utvecklats sedan lånet tecknades. Posten påverkar statsbudgetens utgifter och statsbudgetens saldo, men inte statens finansiella sparande.

⁴ Kursförluster uppstår vid förtidsinlösen av lån som har en högre kupongränta än marknadsräntan vid återköpstillfället. Kursvinster uppstår vid motsatt förhållande. Posten påverkar statsbudgetens utgifter och saldo, men inte statens finansiella sparande.

Tabell 3.3 Kostnads-mässiga statsskuld räntor

Miljarder kronor

	2007	2008	2009	2010	2011
Summa räntor enligt tabell 3.2	46,0	43,7	39,0	36,6	36,4
Summa kostnadsjustering	-0,6	6,0	3,0	2,0	0,0
Summa räntekostnader¹	45,4	49,7	42,0	38,6	36,4

¹ Exklusive realiserade valuta- och kursdifferenser.

Bemyndigande att överskrida anslaget

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att överskrida anslaget 1:1 *Räntor på statsskulden* under 2009 om det är nödvändigt för att kunna fullgöra statens betalningsåtaganden.

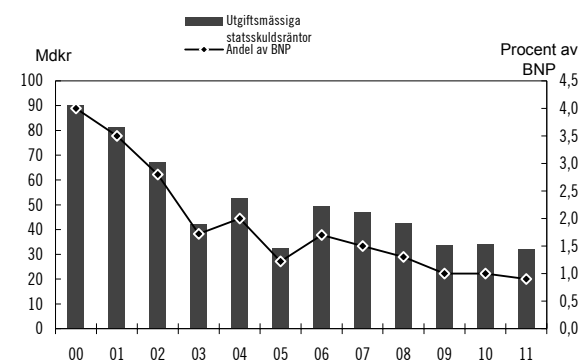
Regeringen begär årligen ett bemyndigande att vid behov överskrida ramanslaget 1:1 *Räntor på statsskulden*. Under 2007 utnyttjade regeringen bemyndigandet. Utfallet på anslaget uppgick till cirka 47 miljarder kronor, vilket var cirka 4 miljarder kronor högre än vad som anvisats av riksdagen.

3.3 Faktorer som påverkar ränteutgifterna

Storleken på statsskulden, räntenivåer och den svenska kronans växelkurs mot andra valutor är de viktigaste faktorerna för ränteutgifternas storlek. Ränteutgifterna påverkas även av de övergripande riktlinjer för statsskuldens förvaltning som regeringen årligen fastställer samt av den upplåningsteknik som Riksgäldskontoret använder. Den upplåningsteknik som Riksgäldskontoret väljer kan på kort sikt få betydande effekter på ränteutgifterna, främst genom att ränteutgifter omfördelas i tiden, t.ex. genom över- och underkurser vid emission.

Ränteutgifterna för statsskulden blev 2 miljarder kronor lägre 2007 jämfört med 2006. Förändringen beror framför allt på lägre valutakursförluster i utländsk valuta. Valutakursförlusterna blev totalt 3,9 miljarder kronor lägre för 2007 jämfört med 2006.

Diagram 3.1 Statsskuld räntor (utgiftsmässiga) 2000–2011

Av diagram 3.1 framgår att de utgiftsmässiga statsskuld räntorna har minskat från 90 miljarder kronor 2000 till 47 miljarder kronor 2007. Detta beror främst på att statsskulden minskat samt på lägre marknadsräntor. Som andel av BNP minskade statsskuld räntorna under motsvarande period från 4 till 1,5 procent.

För 2008 beräknas de utgiftsmässiga statsskuld räntorna minska jämfört med föregående

år och prognostiseras nu till 43 miljarder kronor. Åren 2009 till 2011 bedöms de utgiftsmässiga räntorna bli ca 10 miljarder kronor lägre än 2008 för att uppgå till cirka 32 miljarder kronor i slutet av perioden. De lägre ränteutgifterna beror på att statsskulden förväntas minska under perioden, bland annat som en följd av försäljningar av statliga aktieinnehav. Minskningen av statsskulden motverkas av att den allmänna räntenivån stiger något mot slutet av beräkningsperioden. Räntorna har stigit kraftigt sedan den låga nivån i mitten av 2005. Det senaste året har också skillnaden mellan interbankräntor och statspappersräntor ökat till följd av den internationella kreditoron. Den högre räntenivån får effekt varterfter lån löper ut och nya lån tas upp till rådande marknadsränta (se mer under avsnitt 3.2.3 Upplåning).

Beräknat som andel av BNP prognostiseras statsskuld räntorna minska från 1,3 procent 2008 till 0,9 procent 2011.

3.3.1 Statsskulden och statsbudgetens saldo

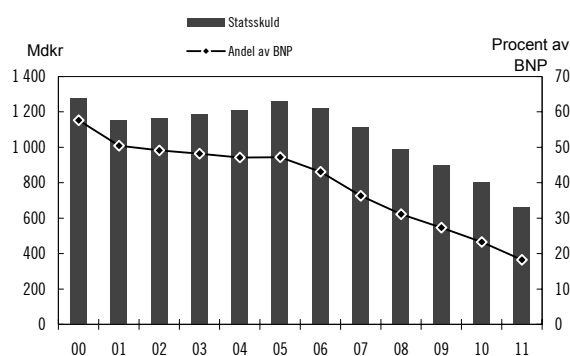
Förändringar i statsskuldens storlek beror vanligtvis i huvudsak på statsbudgetens saldo. I normala fall ökar statsskulden när statsbudgetens saldo visar ett underskott och vid överskott kan amortering av statsskulden ske. Därutöver påverkas statsskuldens utveckling även av skulddispositioner och RGK:s kortfristiga placeringar. En skulddisposition är exempelvis en omvärdering av valutaskulden till aktuella valutakurser, vilket påverkar statsskuldens storlek men inte budgetsaldot.

Vid utgången av 2007 uppgick den konsoliderade statsskulden till 1 115 miljarder kronor, vilket var en minskning med 105 miljarder kronor jämfört med utgången av 2006.

Från utgången av 2008 fram till utgången av 2011 prognostiseras statsskulden fortsätta att minska från 992 miljarder kronor till 696 miljarder kronor. Detta förklaras främst av att statsbudgetens saldo beräknas vara positivt under perioden.

Som andel av BNP beräknas skulden minska från 36 procent vid årsskiftet 2007/2008 till 19 procent vid slutet av beräkningsperioden. Statsskuldens utveckling i både nominella belopp och som andel av BNP illustreras i diagram 3.2 nedan.

Diagram 3.2 Statsskuld i miljarder kronor och som andel av BNP 2000–2011

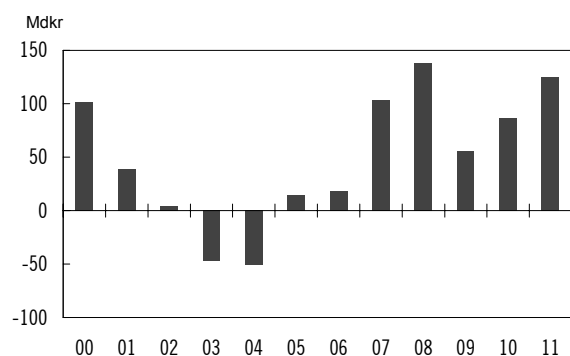

År 2004 uppvisade statsbudgetens saldo ett underskott på 51 miljarder kronor men sedan dess har statsbudgetens saldo visat ett överskott. Överskottet 2007 blev 103 miljarder kronor och 2008 prognostiseras statsbudgetens saldo till 138 miljarder kronor, vilket är en förbättring med 33 miljarder kronor jämfört med prognosen i 2008 års ekonomiska vårproposition. Förändringen förklaras främst av att försäljningar av statliga aktieinnehav beräknas bli högre.

För 2009 beräknas statsbudgetens saldo uppvisa överskott på 56 miljarder kronor för att sedan öka till 87 respektive 125 miljarder kronor 2010 och 2011. De relativt stora överskotten förklaras till viss del av de planerade försäljningarna av statliga aktieinnehav. I diagram 3.3 nedan åskådliggörs utfallet för statsbudgetens saldo för perioden 2000–2007 samt prognosen för 2008–2011.

Diagram 3.3 Statsbudgetens saldo 2000–2011

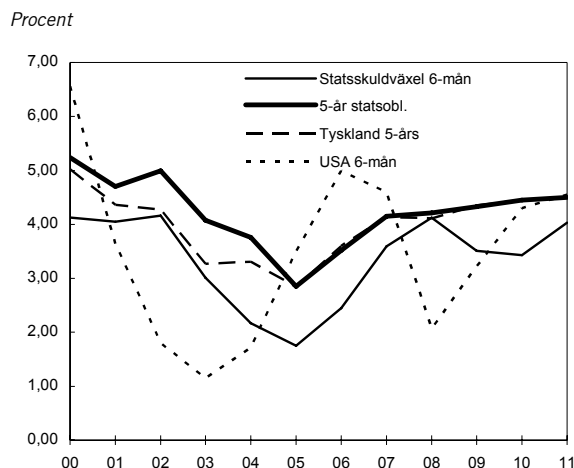
Miljarder kronor

3.3.2 Ränte- och valutakursutveckling

Värdet på den svenska kronan påverkar ränteutgifterna för valutaskulden. En svagare krona ökar ränteutgifterna och en starkare krona minskar ränteutgifterna. Därutöver påverkas ränteutgifterna av valutakursförändringar mellan andra valutor än kronan. När ett lån förfaller realiserar en valutakursdifferens, vilken läggs till ränteutgifterna.

Diagram 3.4 Ränteförutsättningar (årsgenomsnitt)

Det generella ränteläget i Sverige och i euroområdet bedöms vara successivt stigande. Den korta räntan i Sverige förväntas dock att sjunka något under 2009–2010 för att sedan återigen stiga. I USA har den korta räntan sjunkit kraftigt under 2008 mot bakgrund av en dämpning i konjunkturen. Den lägre nivån på den korta amerikanska räntan förväntas stiga under prognosperioden (diagram 3.4 och tabell 3.4).

Tabell 3.4 Ränteförutsättningar (årsgenomsnitt)

Procent

	2008	2009	2010	2011
Statsskuldväxel 6-mån	4,12	3,51	3,43	4,03
Statsobligation 5-års	4,21	4,33	4,45	4,50
Tyskland 5-års	4,11	4,35	4,45	4,50
USA 6-mån	2,07	3,22	4,30	4,55

3.3.3 Upplåning

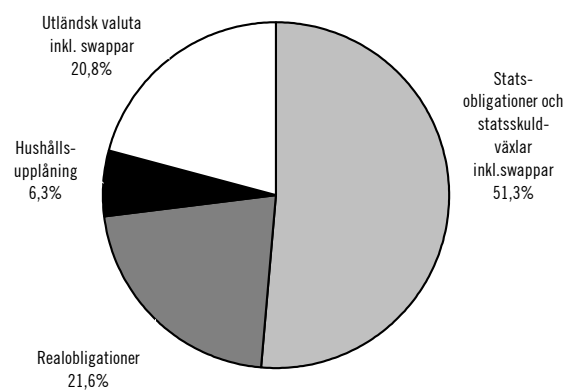
De övergripande strategierna för förvaltningen av statsskulden bestäms årligen av regeringen i ett riktlinjebeslut. Det viktigaste innehållet i beslutet är skuldens genomsnittliga räntebindningstid och fördelningen mellan nominell skuld

i svenska kronor, real skuld i svenska kronor och skuld i utländsk valuta. Inom de fastställda ramar som bestämts av regeringen har Riksgäldskontoret mandat att fatta beslut om hur statsskulden ska förvaltas under förutsättning att målet om att minimera kostnaderna med beaktande av risk uppfylls.

Statsskuldens fördelning i olika skuldslag framgår av diagram 3.5. En första indelning kan göras mellan lån i svenska kronor och utländsk valuta. För skulden i svenska kronor görs vidare en indelning i nominella och reala låneinstrument.

Diagram 3.5 Statsskuldens (inkl. skuldskötselinstrument) fördelning på instrument

Andelar av statsskulden 2008-07-31

Källa: Riksgäldskontoret

Nominella lån i svenska kronor

Drygt hälften av statsskulden är finansierad med nominella lån i svenska kronor. De två låneinstrument som används är i huvudsak statsskuldväxlar och statsobligationer. I upplåningen från hushåll står premieobligationer för den största delen.

Statsskuldväxlar har en löptid som normalt uppgår till högst 6 månader. En statsskuldväxel är ett så kallat nollkuponginstrument. Räntan är skillnaden mellan det belopp som staten erhåller när växeln emitteras och det belopp som staten återbetalar vid förfall. Den korta löptiden på statsskuldväxlar gör att en förändring i räntnivån slår igenom relativt snabbt på räntekostnaderna.

Statsobligationer har en fast årlig kupongränta, vilket innebär att räntan betalas ut årligen med ett lika stort belopp varje gång. Normalt finns cirka 10 olika statsobligationer med en löptid på mellan 1 och 15 år. Initialt brukar

kuponräntan och marknadsräntan, den ränta som används för att beräkna obligationens pris, vara ungefär densamma. Marknadsräntan förändras vanligtvis efterhand, vilket får till följd att obligationerna får en överkurs alternativt en underkurs. När Riksgäldskontoret emitterar obligationer med överkurs betraktas det som en ränteintäkt och som en ränteutgift när motsvarande sker vid underkurs. Det gör att de kassamässiga räntorna för enskilda år kan variera betydligt. De kostnadsmässiga räntorna påverkas däremot inte av över- och underkurser.

Reala lån i svenska kronor

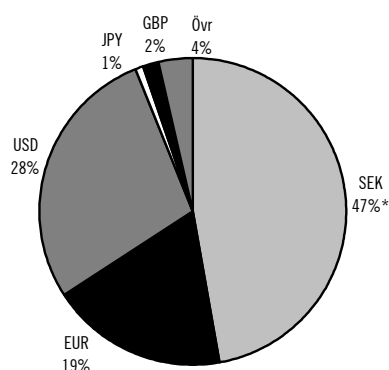
Förenklat uttryckt får den som köper en realobligation en real ränta plus kompensation för inflation. Realobligationer finns både med årlig kupongränta och som nollkupongare. Räntan för realobligationer med kupong räknas upp med inflationen, liksom det belopp som återbetalas på förfallodagen. För nollkupongare räknas återbetalningsbeloppet upp med inflationen. Det innebär att en stor del av räntan betalas först när lånet förfaller. I likhet med vad som gäller för nominella obligationer uppstår det över- och underkurser, vilka vid sidan av relationen mellan kupongränta och marknadsränta även är beroende av inflationen.

Nominella lån i utländsk valuta

Valutaskulden är finansierad dels i obligationer direkt i utländsk valuta, dels med s.k. kron-/valutaswappar. Kron/valutaswappar är avtal där en räntebetalning i kronor byts mot en räntebetalning i utländsk valuta, t.ex. i euro. Andelen kron/valutaswappar av den totala valutaskulden var cirka 47 procent per den 31 juli. Kron/valutaswappar har använts då det varit mer kostnadsmässigt fördelaktigt jämfört med att låna direkt i utländsk valuta.

Diagram 3.6 Finansiering av valutaskulden per valuta

Andelar 2008-07-31

* kron/valutaswappar

Riksgäldskontorets styrelse fastställer varje år ett benchmark för hur fördelningen mellan olika valutor inom den utländska skulden ska se ut. Avvikelserna från benchmark i den faktiska valutafördelningen regleras genom derivattransaktioner i en s.k. "currency overlay". En del av valutaskulden finansieras med lån i kronor, som sedan swappas till exponering i utländsk valuta. Finansieringen av valutaskulden visas i ovanstående diagram och exponeringen efter derivattransaktioner visas i diagram 3.7.

Källa: Riksgäldskontoret

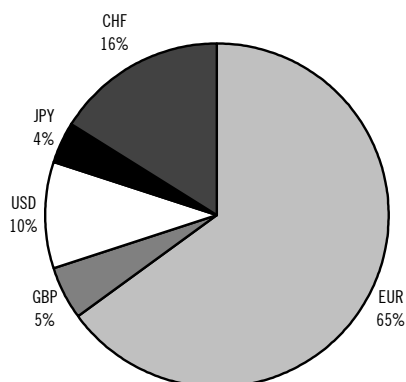
Derivat

Derivat används i huvudsak i valutaskulden. En typ av derivat som nämnts ovan är kron-/valutaswappar vilka används för att skapa exponering i en annan valuta. Andra derivat används för att skapa en viss fördelning mellan olika valutor i valutaskulden och för att styra den genomsnittliga räntebindningstiden.

Derivatkontrakten ger upphov till ränteutgifter och ränteinkomster som är beroende av ränte- och valutakursutvecklingen. Derivatet är en del av upplåningstekniken som syftar till att låna så billigt som möjligt, samtidigt som risken i förvaltningen kan styras.

Diagram 3.7 Valutaskuldens fördelning per valuta efter derivattransaktioner

Andelar 2008-07-31

Källa: Riksgäldskontoret

3.4 Känslighetsanalys

Förändrade ränteantaganden

En ökning av korta och långa svenska marknadsräntor med en procentenhet från och med juli 2008 till och med årsskiftet 2008/2009 skulle öka de kassamässiga statsskuld räntorna med cirka 2,2 miljarder kronor under året. Effekten på de kostnadsmässiga statsskuld räntorna skulle bli cirka 0,9 miljarder kronor.

Om den svenska marknadsräntan under ett enskilt år ökar eller minskar med en procentenhet blir de kassamässiga statsskuld räntorna året då förändringen inträffar cirka 4,1 miljarder kronor högre respektive lägre, medan räntorna året därpå ökar respektive minskar med 0,4 miljarder kronor.

Effekten på de kostnadsmässiga statsskuld räntorna om räntan är en procentenhet högre eller lägre än beräkningsantagandena för ett enskilt år blir cirka 1,0 miljarder kronor högre eller lägre innevarande år och året därpå cirka 0,8 miljarder kronor högre eller lägre.

Förändrade valutaantaganden

En förstärkning eller en försvagning av kronkursen med en procent från och med juli 2008 till och med årsskiftet 2008/09 skulle generera minskade respektive ökade realiserade valutakursdifferenser på cirka 0,2 miljarder kronor. En förstärkning respektive försvagning av kronkursen med en procent från och med 2009 skulle minska respektive öka realiserade valutakursdifferenser med cirka 0,8 miljarder kronor per år.

Detta gäller en generell förändring av kronkursen. I de fall kronan rör sig åt olika håll gentemot olika valutor kan en procentiga förändring gentemot valutaskuldportföljen implicera avsevärt större ökning eller minskning av de realiserade valutadifferenserna. Vidare kan effekten förstärkas vid stora, kortfristiga rörelser i växelkurserna. Realiserade vinster eller förluster till följd av växelkurser påverkar enbart de kassamässiga statsskuld räntorna.

Förändrade antaganden avseende budgetsaldot

En förbättring av statsbudgetens saldo med 20 miljarder kronor ett enskilt år skulle minska de kassamässiga statsskuld räntorna med cirka 0,9 miljarder kronor från och med året efter det att förändringen inträffar. Det första året blir effekten ungefär hälften, dvs. cirka 0,5 miljarder kronor. Beräkningen är schablonmässig. Beroende på när förändringen inträffar under året och hur det förändrade lånebehovet påverkar finansieringen kan effekten bli något annorlunda.

3.5 Regeringens överväganden

Tabell 3.5 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för anslaget 1:1 Räntor på statsskulden

	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	40 587	40 587	40 587
<i>Förändring till följd av:</i>			
<i>Beslut</i>			
Övriga makroekonomiska förutsättningar ²	-1 600	2 100	3 100
Volym ³	-6 700	-10 100	-12 300
<i>Överföring till/från andra anslag</i>			
Övrigt ⁴	1 413	1 313	513
Förslag/beräknat anslag	33 700	33 900	31 900

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Makroekonomiska förutsättningar som påverkar utgifterna är förändrade räntenivåer och valutakurser.

³ Volymkomponenten utgörs av effekten av statsskuldens storlek.

⁴ Övriga faktorer som påverkar anslagsnivån är främst räntan på Riksgäldskontorets in- och utlåning.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 33 700 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:1 *Räntor på statsskulden* för 2009. För 2010 beräknas anslaget till 33 900 000 000 kronor och 2011 beräknas anslaget till 31 900 000 000 kronor.

4 Oförutsedda utgifter

4.1 1:2 Oförutsedda utgifter

Tabell 4.1 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2007	Utfall	8 266	Anslags- sparande	1 929
2008	Anslag	10 000 ¹	Utgifts- prognos	10 000
2009	Förslag	10 000		
2010	Beräknat	10 000		
2011	Beräknat	10 000		

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet.2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

4.2 Omfattning

Ett särskilt anslag finns upptaget på statsbudgeten för att vid behov kunna användas för oförutsedda utgifter. Anslaget för innevarande budgetår uppgår till 10 miljoner kronor. Medel från anslaget tas i anspråk efter beslut av regeringen i varje enskilt fall.

4.3 Regeringens överväganden

Enligt regeringens bedömning behövs även fortsättningsvis ett anslag för oförutsedda utgifter. Anslaget bör få disponeras för utgifter som är av så brådskande art att ärendet inte hinner underställas riksdagen samtidigt som

utgifterna inte lämpligen kan täckas av andra medel som står till regeringens förfogande.

Under en lång följd av år har riksdagen även medgett att anslaget får användas för vissa speciella ändamål om andra medel inte står till förfogande. Regeringen har från detta anslag betalat ut t.ex. belopp som staten genom lagakraftvunnen dom ålagts att betala, belopp som staten till följd av skada i samband med statlig verksamhet efter uppgörelse har åtagit sig att ersätta, samt skador inom landet som uppkommit genom tidigare krigsförhållanden (se prop. 1997/98:1, utgiftsområde 26, s.13 f). Regeringen bör även fortsättningsvis få betala ut ersättning för skador av sådan natur.

Anslaget får inte användas för att tillgodose behov som omtalas i 9 kap. 3 § tredje stycket regeringsformen, dvs. behov av medel för rikets försvar under krig, krigsfara eller andra utomordentliga förhållanden.

Det ankommer på regeringen att i efterhand anmäla till riksdagen vilka utgifter som täckts genom att medel från anslaget tagits i anspråk. Användningen av anslaget under 2007 redovisas i Årsredovisningen för staten 2007.

Anslagets karaktär medger inte någon närmare bedömning av omfattningen för oförutsedda utgifter.

Regeringen föreslår att 10 000 000 kronor anvisas under ramanslaget 1:2 *Oförutsedda utgifter* för 2009. Även för 2010 och 2011 bör anslaget beräknas till 10 000 000 kronor.

5 Riksgäldskontorets provisionskostnader i samband med upplåning och skuldförvaltning

5.1 1:3 Riksgäldskontorets provisionskostnader i samband med upplåning och skuldförvaltning

Tabell 5.1 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2007	85 852	74 148	
2008	160 000 ¹		92 900
2009	Förslag	160 000	
2010	Beräknat	160 000	
2011	Beräknat	160 000	

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet. 2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

5.2 Omfattning

Anslaget avser provisionskostnader relaterade till upplåning och förvaltning av statsskulden. Samtliga provisionskostnader i samband med upplåning och skuldförvaltning redovisas utanför utgiftstaket, vilket innebär att de behandlas på samma sätt som ränteutgifterna på statsskulden.

Till följd av vad finansutskottet framfört (bet. 2006/07:FiU4) redovisar regeringen ett tydligare underlag för bedömning av anslagets nivå.

Tabell 5.2 Utveckling av provisionskostnader 2004-2008

Miljoner kronor

Utfall 2004-2007 och prognos 2008

	2004	2005	2006	2007	2008
Försäljningsprovisioner, skuldförvaltning ¹	39,8	25,5	31,7	32,1	33,5
Försäljningsprovisioner, privatmarknad ²	39,0	35,5	27,9	29,5	30,3
Provisioner externa förvaltare ³	13,1	10,8	7,8	10,9	14,8
Futures provisioner ⁴	14,2	16,4	12,8	9,4	9,5
Övriga provisioner	14,6	6,7	8,2	4,0	4,8
Summa provisionskostnader	120,7	94,9	88,4	85,9	92,9

¹ Provisioner som betalas ut till Riksgäldskontorets (RGK) återförsäljare av statspapper (nominella obligationer, reala obligationer och statsskuldsväxlar).

² Provisioner som betalas ut till RGK:s återförsäljare av premieobligationer.

³ Provisioner som betalas ut till externa förvaltare i samband med RGK:s förvaltning av valutaskulden.

⁴ Provisioner per kontrakt som betalas ut när RGK handlar i futures (standardiserat terminskontrakt).

Källa: Riksgäldskontoret och Finansdepartementet

Vid försäljning av statspapper använder sig Riksgäldskontoret (RGK) av återförsäljare. Återförsäljarna ersätts med provisioner för detta uppdrag. Genom att använda återförsäljare kan RGK effektivisera försäljningen och därigenom sänka kostnaderna för förvaltningen av statsskulden. Provisionskostnadernas fördelning och utveckling sedan 2004 redovisas i tabell 5.2. Som tabellen visar, utgörs merparten av provisionskostnaderna av försäljningsprovisioner till de banker som agerar som mellanhänder vid försäljningen av RGK:s lån. Dessa återförsäljare

tar på sig hanteringskostnader och i vissa fall risker som de kompenseras för genom provisioner.

Under perioden 2004–2007 har de totala provisionskostnaderna minskat från 121 miljoner kronor till 86 miljoner kronor. För 2008 bedöms prognosen öka till 93 miljoner kronor. De minskade utgifterna för RGK:s provisionskostnader beror främst på enklare och billigare hantering av premieobligationer, men även futuresprovisioner har minskat till följd av RGK:s handel med futures har minskat.

Utgifterna på anslaget påverkas främst av försäljningsprovisioner för statspapper. Försäljningsprovisionerna är relativt stabila eftersom de till stor del baseras på en grundprovision per återförsäljare och att antalet återförsäljare sällan förändras. Den största delen av försäljningsprovisionerna är fast, men fördelningen mellan återförsäljarna varierar utifrån deras marknadsandel. För de reala obligationerna varierar storleken även med hur stor andel av den utbudna volymen som tilldelas. Om RGK får en ny återförsäljare av statsobligationer ökar grundprovisionen med 600 000 kronor. För de reala obligationerna varierar provisionerna utifrån kvoten mellan totalt tilldelade volymer och totalt utbudna volym. Där får varje återförsäljare minst 75 000 kronor och maximalt 1 500 000 kronor.

Försäljningsprovisionerna för premieobligationer har ett direkt samband med hur mycket som säljs och hur stor andel av den totala försäljningen som RGK säljer själva. Hur mycket som säljs har samband med de förfall som sker i nära anslutning till det nya lånet, ju större förfall desto större volymer säljs. Av den totala försäljningen säljer RGK ungefär hälften själva. Återförsäljarna ersätts enligt nuvarande avtal med mellan 0,5 procent och 0,7 procent beroende på lånets löptid.

Bemyndigande att överskrida anslaget

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att överskrida ramanslaget 1:3 *Riksgäldskontorets provisionskostnader i samband med upplåning och skuldförvaltning* under 2009 om det är nödvändigt för att kunna fullgöra statens betalningsåtaganden.

Regeringen begär årligen ett bemyndigande att vid behov överskrida ramanslaget 1:3 *Riksgäldskontorets provisionskostnader i samband med upplåning och skuldförvaltning*. Under 2007 utnyttjade inte regeringen bemyndigandet att överskrida ramanslaget. Bemyndigandet utnyttjades senast 2003 då utfallet på anslaget uppgick till 152 miljoner kronor, vilket var 12 miljoner kronor högre än vad som anvisats av riksdagen.

5.3 Regeringens överväganden

Tabell 5.3 Härledning av anslagsnivån 2009–2011 för anslaget 1:3 Riksgäldskontorets provisionskostnader i samband med upplåning och skuldförvaltning

Tusental kronor	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	160 000	160 000	160 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	160 000	160 000	160 000

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 160 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:3 *Riksgäldskontorets provisionskostnader i samband med upplåning och skuldförvaltning* för 2009. För åren 2010 och 2011 beräknas anslaget till 160 000 000 kronor.

6 Övergångseffekter av kostnadsmässig avräkning

6.1 1:4 Övergångseffekter av kostnadsmässig avräkning

Tabell 6.1 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2007	Utfall	-	Anslags- sparande	-
2008	Anslag	-	Utgifts- prognos	-
2009	Förslag	1 000	¹	
2010	Beräknat	0		
2011	Beräknat	0		

¹ Nytt anslag från och med 2009

6.2 Omfattning

Ett anslag förs upp på statsbudgeten för att finansiera de övergångseffekter som uppstår vid ändrad grund för anslagsavräkning av myndigheternas förvaltningsutgifter.

I denna proposition (se volym 1, avsnitt 10.4.2) föreslår regeringen ändrad grund för anslagsavräkning av myndigheternas förvaltningsutgifter. Den anslagsmässiga övergångseffekt som uppstår i samband med denna förändring ska belasta ett särskilt anslag som inrättas för ändamålet. Storleken på den anslagsmässiga övergångseffekten kommer att kunna

fastställas först när myndigheterna har färdigställt sina årsredovisningar för räkenskapsåret 2008.

Regeringen föreslår att ett formellt belopp på 1 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:4 *Övergångseffekter av kostnadsmässig avräkning*.

Bemyndigande att överskrida anslaget

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2009 överskrida ramanslaget 1:4 *Övergångseffekter av kostnadsmässig avräkning* om det är nödvändigt för att genomföra övergången till kostnadsmässig avräkning av myndigheternas förvaltningsutgifter.

Eftersom storleken på den anslagsmässiga övergångseffekten inte kan beräknas i förväg behöver regeringen ett bemyndigande att överskrida ramanslaget 1:4 *Övergångseffekter av kostnadsmässig avräkning*.

Utfallet på ramanslaget 1:4 *Övergångseffekter av kostnadsmässig avräkning* och utnyttjandet av bemyndigandet att överskrida anslaget kommer att redovisas i årsredovisningen för staten för 2009.